

Reményik Sándor: János evangéliuma

Ravasz Lászlónak

Reményik Sándor

Összehajolnak Máté, Márk, Lukács,
És összedugják tündöklő fejük
Bölcső körül, mint a háromkirályok,
Rájok a Gyermek glóriája süt.
A gyermeké, ki rejtelmesen bár
S természetfölöttin fogantatott:
De fogantatott mégis, született
S emberi lényként, tehetetlenül,
Babusgatásra várón ott piheg.
A gyermek, a nő örök anya-álma,
Szív-alatti sötétből kicsírázott

Rongyba, pólyába s egy istálló-lámpa
Sugárkörébe. Bús állati pára
Lebeg körötte: a föld gőz-köre.
A dicsfény e bús köddel küszködik.
Angyal-ének, csillagfény, pásztorok
S induló végtelen karácsonyok,
Vad világban végtelen örömök
Lobognak, zengnek - mégis köd a köd.

S mindez olyan nyomorún emberi
S még az angyalok Jóakarata,
Még az is emberi és mostoha.

De János messze áll és egyedül.
Nem tud gyermekről és nem tud
anyáról,
Nem születésről, nem fogantatásról,
Csillag, csecsemő, angyalok kara,
Jászol, jászol-szag, - József, Mária,
Rongy és pólya, királyok, pásztorok,
Induló végtelen karácsonyok:
Nem érdeklik - vagy mint rostán a szem
Kihull az ő külön történetéből,
Kihull mindez, és mindez idegen,
Apró, földízű, emberi dolog.
Nagyobb, nagyobb, ó nagyobb a Titok!

János, evangelista, negyedik
Külön áll, világvégén valahol,
Vagy világ-kezdetén, vad szikla-
völgyben
S a fénytelen örvény fölé hajol.
És megfeszül a lénye, mint az íj,
Feszül némán a mélységek fölé,
Míg lényéből a szikla-szó kipattan
S körülrobajlik a zord katlanokban
Visszhangosan, eget-földet-verőn,
Hogy megrendül a Mindenség szíve:

*Kezdetben vala az ige.
S az Ige testté lőn.*

1939

Ez a költemény Reményik Sándor legismertebb vallásos versei közül való, az ajánlás Ravasz László református püspöknek szól.

A három evangélista: Máté, Márk, Lukács nem véletlenül „hajolnak össze”; ők hárman hasonlóan mutatják be Jézus földi életútját. /Szinoptikusoknak nevezzük őket./

Olyanok ők a vers szerint, „mint a három királyok”, a dicsfény részesei.

Az első és második versszakban Krisztust, a Gyermeket nagyon emberi körülmények között mutatja be a költő.

Ezt erősíti a második vsz. enjambementje /soráthajlítása/ is:

„...egy istálló–lámpa

sugárkörébe,

Bús állati pára

Lebeg körötte...”

A mostoha, sanyarú emberi dolgokat az ellentét-párok még jobban hangsúlyozzák:”dicsfény–bús köd, vad világ–végtelen öröm,”

A harmadik versszak ellentétes „de” kötőszava jelzi, hogy János evangélista milyen messze „áll” a korábbi strófákban leírt emberi körülményektől.

Az ötször ismétlődő nem ellentétezi a három evangélista által bemutatott történéseket. „János messze áll és egyedül.” /A Szentírás szakértői szerint János evangélista nem tudott a másik háromról, és valószínű, hogy ez az evangélium később íródott./

Ő nem beszél csillagfényről, pásztorokról sem induló karácsonyokról.

„Kihull” mindez történetéből, erősíti az anaforás ismétlés, mert mindez „földízű, emberi dolog.”

A nagybetűs, megszemélyesített „Titok” az, ami őt foglalkoztatja. A „Titok” szó nagyságát jelzi a „nagyobb” szó háromszori ismétlése.

Jézus isteni természetének titkát hangsúlyozza az evangélista; és mint egy őserő kirobbanása, úgy tör fel belőle az erőteljes hangutánzó szavakkal érzékeltetett lényegi mondanivaló: „Kezdetben vala az ige.

S az Ige testté lön.”

Krisztus „testté lett”, vagyis mindenben hozzánk hasonló lett, a bűnt kivéve.

Jézusban az Atya kinyilatkoztatta magát, és ebből a teljességből valamennyien részesülünk a keresztény közösségben.

* * *

A vers olvasása közben magunk elé képzelhetjük a karácsony ikonját is. Ott vannak a születést körülvevő személyek, események (Mária és József, angyalok, pásztorok, bölcsek, állatok), de a valódi mondanót – hogy az Ige testesült meg, aki majd szenved és meghal értünk, és harmadnap föltámad – a jászol helyett koporsóba fektetett, pólya helyett síri gyolcsba tekert Gyermek képe fejezi ki a legteljesebben. Mint ahogy a szinoptikus evangéliumok részletes, érdekes, kedves karácsonyi leírását magában foglalja, tartalmazza, ugyanakkor felül is múlja János evangéliumának eme lényegi mondata: „az Ige testté lön.”